

MALTA

**QORTI CIVILI
PRIM' AWLA**

**ONOR. IMHALLEF
GIANNINO CARUANA DEMAJO**

Seduta tal-21 ta' Frar, 2006

Citazzjoni Numru. 2364/1997/1

Norman Zammit

Versus

Antoine Zammit

F'din il-kawża l-attur qiegħed ifittex għad-danni li garrab meta kien imsawwat mill-konvenut.

Id-citazzjoni tgħid illi fid-9 t'Awissu 1997 fl-Iklin l-attur kien vittma ta' attakk kattiv u vjolenti mill-konvenut li ħallieh bi ġrieħi hekk gravi illi, sa dakinhar meta fetaħ il-kawża, kien għadu fis-sodda u ma setax imur għax-xogħol fil-ħanut tiegħu ta' *ironmongery*. Dawn il-ġrieħi ma jfiegħ minnhom u għalhekk sejr inaqqsulu s-setgħa tiegħu li jaħdem. Għalhekk l-attur fetaħ din il-kawża u qiegħed jitlob illi l-qorti, wara li (1) tgħid illi l-konvenut waħdu jaħti u għandu jwieġeb għad-danni li garrab, kemm *damnum emergens* kif ukoll *lucrum cessans*, (2) tillikwida d-danni u (3) tikkundanna lill-konvenut iħallas id-danni hekk likwidati, flimkien ma' l-imgħaxijiet u l-ispejjeż.

Il-konvenut ressaq dawn l-eċċezzjonijiet:

1. ma hux minnu illi hu ikkawża danni lill-attur; u
2. ma hux minnu kemm illi l-attur ġarrab danni u kif ukoll li ġarrab id-danni enormi li qiegħed iġħid.

Il-fatti li wasslu għal din il-kawża, kif rakkontati mill-attur, ġraw hekk:

L-attur ried idaħħal il-karrozza tiegħu f'*garage* iżda ma setax għax il-karrozza tal-konvenut kienet quddiem id-daħla. Billi l-konvenut kien fil-karrozza jitkellem ma' tfajla, l-attur daqqqu l-*horn* biex iwarrablu. Il-konvenut injorah u baqa' jitkellem. Wara li l-attur daqq il-*horn* drabi oħra għalxejn, fl-aħħar mar ikellem lill-konvenut b'ċerta saħna biex iġħidlu jwarrab. Din id-darba l-konvenut saq u mar in-naħa l-oħra tat-triq. Hekk kif l-attur daħħal il-karrozza l-*garage* u ħareġ sab lill-konvenut quddiemu. Għadda xi kliem sħun bejniethom u l-konvenut ta daqqa ta' ponn, li miegħu kellu bħal bokkla tal-metall, lill-attur u tefgħu ma' l-art. Bid-daqqa bengillu wiċċu u kisiru xi għadam f'imnieħru. Kif l-attur kien ma' l-art, tah daqqa ta' sieq u kisirlu l-għadam tal-qasba ta' siequ tal-lemin.

Il-konvenut qal illi kien qiegħed fil-karrozza jitkellem ma' ċerta Vanessa Sant meta resaq lejha l-attur, beda joffendih u qallu jżul min-nofs għax ried iġħaddi minn fejn kienet il-karrozza tal-konvenut biex jidħol fil-*garage* tiegħu. Il-konvenut saq il-karrozza tiegħu, u l-attur qiegħed il-karrozza tiegħu quddiem il-*garage*. Wara, l-attur niżel mill-karrozza, resaq lejha il-konvenut, li kien għadu fil-karrozza tiegħu ma' Sant, u reġa' beda joffendih. Il-konvenut niżel mill-karrozza; billi xi żmien qabel kien għamel operazzjoni f'siequ, ma setax jimxi sew u kien liebes żarbuna waħda. X'ħin rah hekk, l-attur ġie biex jaggedih u t-tnejn ġew fl-idejn. Il-konvenut laqat lill-attur f'wiċċu, u l-attur żelaq fit-trab u waqa'. Il-konvenut imbagħad daħal fil-karrozza u telaq.

Xhud li rat l-incident kienet Vanessa Sant, ħabiba tal-konvenut li kienet miegħu dak il-ħin. Din sostanzjalment ikkorroborat dak li qal il-konvenut.

Xhud indipendenti li ra parti mill-incident kien Mario Zammit. Dan qal hekk:

Dak kienu xi s-sieġha u nofs ta' wara nofsinhar; kont fil-kamra tas-sodda jien, u smajt bħal nies jillitkaw barra, u qomt nittawwal ħa nara x'għara. U dak il-ħin rajt lil dan,

Norman [l-attur], u x'jismu hawn, Zammit ukoll, Antoine [il-konvenut], kienu qegħdin wiċċ ma' wiċċ qishom ha jaqbd u jgħiddu dawn. U ftaħt il-gallarija jiena għax għidt "Dawn żgur ħa jgħiddu"; smajthom jillitikaw. Sadattant naf li qabdu jagħtu. Lil Antoine rajtu jtih xi daqtejn ta' ponn lil Norman, u Norman ta wkoll u ma laqtux. Imbagħad jien bdejt ngħajjat: għidtilhom, "Aqtgħuha għax se tweggħu", u dan. Imbagħad Antoine rikeb il-karrozza u telaq. Kien hemm xi tfajla miegħu jidhirli. Naf li rajtu jtih xi żewġ daqqiet ta' ponn jien; ma nafx li rajtu jtih bis-sieq, għax hemm anke s-siġar; ma tantx nista' nara mija fil-mija.¹

Dan ix-xhud qal ukoll illi lill-attur rah iqum fuq saqajh u jirkeb fil-karrozza tiegħu wara l-incident.

Xhieda oħra ta' l-incident ma kienx hemm.

Wara li qieset sewwa x-xhieda u l-verżjonijiet tal-partijiet, il-qorti hija tal-fehma illi, ukoll jekk għadda xi kliem żejjed kemm minn naħa kif ukoll minn oħra, il-biċċa l-kbira tal-ħtija hija tal-konvenut. Jekk tassew l-attur avvicinah bi kliem żejjed, il-konvenut seta' faċilment evita l-episodju kollu billi, kif kien fil-karrozza, jaqbad u jsuq 'l hemm. Ma kellux għalfejn jinzel mill-karrozza u jistenna lill-attur jersaq lejha, biex jieħu s-sodisfazzjon. F'kull każ, jekk tassew kien ipprovokat bil-kliem żejjed illi l-attur seta' qal, fl-esasperazzjoni li sabu jagħlaqlu d-daħla għall-*garage*, ir-reazzjoni tiegħu kienet vjolenti u bla rażan, kif jixhdu l-ġrieħi li garrab l-attur.

Dwar dawn il-ġrieħi hemm xi ftit ta' misteru, għax jekk tassew l-attur kiser l-għadam ta' siequ — u dwar dan ma hemm l-ebda dubju għax xehdu t-tobba li dewwewh u qalu li kiser it-*tibia* u l-*fibula* — mela ma jistax ikun illi x-xhud Mario Zammit rah iqum u jirkeb fil-karrozza. Il-possibiltajiet huma tnejn: jew l-attur kellu incident ieħor, wara dak mal-konvenut u qabel ma wasal l-isptar, jew Mario Zammit ma rax sew.

Mario Zammit stess xehed illi l-incident seħħ għal xi s-1.30 *p.m.*, u t-tabib li ra lill-attur fis-swali ta' l-emergenza l-isptar qal illi l-attur iddaħħal f'xi s-2.00 *p.m.*²: ma kienx hemm ħin biżżejjed għal xi episodju ieħor, u l-qorti

¹ Xhieda ta' Mario Zammit fis-seduta tat-18 ta' Novembru 1999, *fol.* 35 *et seq.*

² Ara x-xhieda tat-Tabib Vella Baldacchino fis-sedutata' l-1 ta' Gunju 2001, *fol.*

għalhekk x'aktarx temmen illi l-attur tassew kiser siequ fl-incident, u illi x-xhud Mario Zammit ma rax sew x'gara. Kienet il-vjolenza ta' l-agressjoni jew tar-reazzjoni tal-konvenut li gābet dawk il-konsegwenzi serji.

Il-qorti għahekk hija tal-fehma illi l-konvenut jaħti u għandu jagħmel tajjeb għad-danni li garrab l-attur.

Ngħaddu issa għal-likwidazzjoni tad-danni.

L-attur kellu sitta u erbgħin (46) sena meta seħħ l-incident u għalhekk għall-għanijiet ta' kalkolu ta' *lucrum cessans* fil-gejjieni *multiplier* ta' erbatax-il (14) sena jkun wieħed xieraq fiċ-ċirkostanzi. L-esperti mediċi maħtura mill-qorti sabu illi l-attur għandu debilità ta' tmienja fil-mija (8%) minħabba l-ksur tal-għadam ta' siequ, u ta' tnejn fil-mija (2%) minħabba fil-ġrieħi fi mnieħru: għaxra fil-mija (10%) b'kollox.

Fl-1996, l-aħħar sena sħiħa li ħadem qabel l-incident, l-attur kellu qligħ ta' ffit anqas minn erbat elef lira (Lm4,000). Biex tagħmel tajjeb għat-tnaqqis fil-valur tal-flus il-qorti sejra taħdem fuq qligħ medju ta' sitt elef lira (Lm6,000) matul is-snin tal-*multiplier*.

Għalhekk it-telf fil-gejjieni jiġi $Lm6,000 \times 14 \times 10\% = Lm8,400$ tmint elef u erba mitt lira. Billi din is-sentenza qiegħda tingħata meta gā għaddew aktar minn nofs is-snin tal-*multiplier*, ma hux il-każ illi jsir tnaqqis talli l-attur sejjer idaħħal issa dħul tal-gejjieni, iżda l-imgħaxijiet għandhom jibdedw igħaddu millum.

Dwar telf ta' qligħ minnufih wara l-incident, l-attur qal illi għamel xi sitt xhur wieqaf mix-xogħol. Il-konvenut jikkontesta dan, u jgħid illi gā xahrejn wara l-incident l-attur kien qiegħed jaħdem fil-ħanut tiegħu; ressaq ukoll xhieda li jgħidu li rawh jaħdem.

Meta tqis is-serjetà tal-ġrieħi li garrab l-attur, il-qorti ma tarahix ħaġa kbira illi dam xi żmien qabel ma reġa' qabad sew ir-ritmu tax-xogħol. Madankollu, ma hemmx għalfejn tagħmel kalkoli ta' kemm-il xahar l-attur dam wieqaf mix-xogħol: biżżejjed tqabbel il-qligħ li kellu fl-1996, l-aħħar sena sħiħa li ħadem qabel l-incident, meta qala' bejn wieħed u ieħor tlitt elef, disa' mija u għoxrin lira (Lm3,920), u l-1997, meta l-qligħ niżel għal ffit aktar minn elf u sitt mitt lira (Lm1,600). Hija naturali u raġonevoli l-konklużjoni illi t-tnaqqis kien fil-biċċa l-kbira jekk mhux

Kopja Informali ta' Sentenza

għal kollox minhabba fil-kondizzjoni tas-saħħa ta' l-attur, li ma ħallitux jaħdem.

Wara li qieset illi, meta seħħ l-incident f'Awissu kienet għa għaddiet nofs is-sena, u l-attur fl-ewwel nofs kien daħħal madwar elf u sitt mitt lira (Lm1,600), il-qorti tillikwida t-telf ta' qligħ fis-somma ta' elf u ħames mitt lira (Lm1,500).

Il-qorti għalhekk tillikwida d-danni minhabba telf ta' qligħ, kemm minnufih wara l-incident kif ukoll fil-gejjieni, fis-somma ta' disat elf u disa' mitt lira (Lm9,900).

Għal dawn ir-raġunijiet il-qorti taqta' l-kawża billi, wara li tiċħad l-eċċezzjonijiet tal-konvenut, u tgħid illi l-konvenut jaħti għad-danni li garrab l-attur, li qegħdin jiġu likwidati fis-somma ta' disat elf u disa' mitt lira (Lm9,900), tikkundanna lill-konvenut iħallas lill-attur id-danni hekk likwidati flimkien ma' l-imgħaxijiet fuqhom millum u l-ispejjeż kollha tal-kawża.

< Sentenza Finali >

-----TMIEM-----